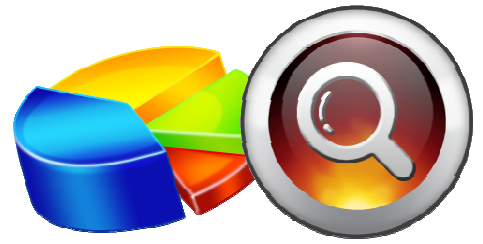

Onderzoek naar interne bewakings- en veiligheidsdiensten

Private bewaking wordt doorgaans gelijk gesteld met dienstverlening van bewakingsondernemingen. Daarover is reeds heel wat gepubliceerd.

Slechts af en toe lees je dat bewaking 'ten eigen behoefte' ook bestaat. Zo ontstaat de indruk dat interne bewakings- en veiligheidsdiensten een voetnoot zijn in de private bewakingsector. Dat beeld klopt niet.

Ik ben student bachelor maatschappelijke veiligheid aan het KATHO.

Tijdens mijn stage heb ik onderzoek gedaan naar de private bewaking 'ten eigen behoefte'. Dit onderzoek vormt de basis voor mijn bachelorproef, welke in het voorjaar 2012 zal voltooid zijn.

Op www.vigilis.be vond ik een lijst met 173 interne bewakings- en veiligheidsdiensten. Er wordt aangenomen dat de private bewaking in België ± 18.000 mensen tewerk stelt en daarvan zijn er naar schatting 20% interne bewakings- en veiligheidsagenten. Terloops, de Politie is ruim dubbel zo sterk: 39.000 mannen en vrouwen. Met deze beperkte informatie ging ik in oktober 2011 van start. Het was pionierswerk. Blijkbaar is er nooit eerder onderzoek gevoerd naar de bewaking 'ten eigen behoefte'.

Spontaan rezen er vragen als: hoe lang bestaat bewaking 'ten eigen behoefte' al? Waarin verschilt het van ingehuurde bewaking? Wat is de verhouding tussen beide vormen van bewaking en hoe evolueert dit? Is of was er een tendens naar uitbesteding van bewaking? Of andersom: groeit de bewaking 'ten eigen behoefte'? Waarom werd er (en wordt er nog steeds) voor interne bewaking gekozen? Bestaat er ook gemengde bewaking (interne en ingehuurde bewaking

samen)? Hoe verloopt de samenwerking op het terrein? Hoeveel bewakingsagenten telt een interne bewakings- of veiligheidsdienst? Op welke basis rekruteert bewaking ten eigen behoefte? Welke bewakingsactiviteiten worden uitgeoefend? Waarom wordt er bewaakt (welke zijn de risico's)? Welke middelen worden ingezet (zoals werkkledij, communicatie, toegangspasjes, cameracontrole, enzovoort)?

Ik heb gekozen voor 2 onderzoeksmethodes:

1. Ik heb gesloten vragen gesteld in een enquête. Het enquêteformulier kon via een beveiligde website ingevuld worden. Alle 173 interne bewakings- en veiligheidsdiensten werden uitgenodigd om aan de enquête deel te nemen. Ongeveer $\frac{2}{3}$ ^e van de vragen waren dezelfde als in het activiteitenverslag van Binnenlandse zaken; $\frac{1}{3}$ ^e van de vragen waren nieuw. Deze gebruiksvriendelijk aanpak kon veel interne bewakings- en veiligheidsdiensten overtuigen om mee te werken. 54 respondenten, welke samen 1.525 bewakings- of veiligheidsagenten in dienst hebben, namen deel aan de enquête. Ruim de helft van de respondenten zijn geen lid zijn van PSA. De respons bedroeg $\frac{1}{3}$ ^e in aantal diensten, maar zowat de helft als het aantal agenten als criterium geldt. De respondenten hebben samen ± 825 interne bewakingsagenten in dienst en ± 700 veiligheidsagenten. De respondenten kwamen voornamelijk uit het Vlaamse en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In Wallonië zijn er slechts 6 enquêtes ingevuld, allemaal door de ziekenhuizen. Met

slechts één discotheek en één bioscoop was de uitgaanssector bijna niet vertegenwoordigd. Van de interne bewakingsdiensten uit de industrie, diensten (o.a. banken), ziekenhuizen en musea hebben $\frac{1}{3}$ ^e tot de helft meegewerkt. Bij de veiligheidsdiensten van het openbaar vervoer was de responsgraad meer dan $\frac{2}{3}$ ^e. Over de resultaten van de enquête leest u meer op de volgende pagina.

2. Tijdens 13 interviews kon ik open vragen stellen. De vragen werden vooraf doorgestuurd en waren bijna altijd dezelfde. Het interview werd opgenomen en de uitgeschreven tekst er van werd achteraf aan de geïnterviewde bezorgd. 12 geïnterviewden organiseren bewaking 'ten eigen behoefte': 3 uit de industrie, 2 uit openbaar vervoer, 2 uit banken, 1 uit de media, 1 uit detailhandel, 2 uit ziekenhuizen en 1 uit musea. De 13^e geïnterviewde is een zeer grote werkgever met honderden kantoren, maar dit bedrijf heeft geen eigen bewaking. Ik wou weten: waarom niet?

Op de volgende pagina geef ik een 'preview' van enkele markante conclusies uit de enquête. Alle resultaten van het onderzoek en meer bepaald de besluiten uit de interviews zal ik voorstellen op de algemene vergadering van PSA van donderdag 26 april 2012. Mijn bachelorproef kan daarna van het internet gedownload worden.

Ik dank allen die aan dit onderzoek hebben bijgedragen.

Jules Mesprouve, bachelorstudent KATHO - jules.mesprouve@telenet.be

Preview resultaten van de enquête (afgenomen van 54 respondenten)

In de industrie en bij de banken zijn de bewakingsactiviteiten veel ouder dan de wet private veiligheid. Ook musea en uitzonderlijk een ziekenhuis organiseren reeds lang bewaking. In de jaren '90 nam de bewaking 'ten eigen behoeve' een trage start – slecht een handvol respondenten is vergund voor 2000. Tussen 2006 en 2010 groeit het aantal vergunde diensten spectaculair. In de industrie en bij musea werd de bestaande bewaking vergund. Voor ziekenhuizen gaat het bijna altijd om nieuw opgerichte bewaking.

Bijna de helft van de respondenten van de enquête, namelijk 25 van de 54, doet ook beroep op ingehuurde bewaking. Op het terrein kunnen eigen bewaking en ingehuurde bewaking hetzij samen werken binnen dezelfde ploeg, hetzij in aparte teams optreden. Uit de 25 antwoorden blijkt dat beide vormen van samenwerking ongeveer evenveel voorkomen.

30 van de 54 respondenten registreert / controleert de identiteit van personen alvorens toegang te verlenen tot een niet voor publiek toegankelijk gebouw of site. 64% gebruikt aparte ingangen voor personeel, bezoekers, goederen en contractors. Terreinen en gebouwen van ziekenhuizen en het openbaar vervoer zijn voor het grootste deel publiek toegankelijk. Daar wordt de identiteit uiteraard niet gecontroleerd. Slechts 28% doet aan uitgangscntrole (in industrie, detailhandel en banken).

Bij de helft van de respondenten – vooral in de industrie en ziekenhuizen – werken bewakingsagenten (soms) alleen in een gebouw of op een site. De helft bewaakt ook meerdere locaties.

Een zaklamp en werkkledij behoren tot de standaarduitrusting voor ± 80% van de respondenten. Voor interne communicatie worden walkies, gsm en (uitzonderlijk) ASTRID radio's gebruikt. In ziekenhuizen wordt veel gebruik gemaakt van een DECT (interne draagbare telefoon). 20 tot 30% antwoorden dat zij een omvalalarm, stil alarm of lokalisatiesysteem voor bewakingsagenten gebruiken.

Ziekenhuizen hebben relatief weinig bewakingsagenten in dienst – doorgaans tussen 1 en 20, slechts enkele hebben er meer. Openbaar vervoer, industrie en banken hebben doorgaans meer dan 20 veiligheids- of bewakingsagenten.

Per dienst is er meestal niet meer dan 1 leidinggevenden type A. Leidinggevenden type B komen zelden voor. De leidinggevenden type A hebben vaak ook andere functies, naast bewaking – zoals preventieadviseur, milieuzorg, logistiek, facilitaire diensten, technische dienst en risk manager.

Interne bewakings- en veiligheidsagenten hebben doorgaans 10 of meer jaren anciënniteit. 51 van de 54 respondenten heeft in de afgelopen 5 jaar bewakingsagenten aangeworven (intern of extern). Meer dan de helft van de respondenten rekruteert binnen de eigen onderneming, bestuur of instelling - deze werknemers hadden een andere functie bij de werkgever en worden omgeschoold tot bewakingsagent. Iets minder dan de helft rekruteert extern. De meesten vragen pre-screening aan bij de 'Directie Private Veiligheid'. Meer dan 80% heeft een specifiek competentieprofiel voor bewakingsagenten. De meeste respondenten geven hun be-

wakingsagenten richtlijnen via een "security manual", al dan niet aangevuld met schriftelijke richtlijnen, briefings en dergelijke meer. Er wordt opvallend veel gebruik gemaakt van email om bewakingsagenten extra richtlijnen te geven. Bij 75% van de respondenten voeren hun bewakingsagenten ook andere activiteiten uit, naast de bewakingsactiviteiten. Bijna 80% geeft aan bewakingspersoneel niet verplichte opleidingen, o.a. EHBO, brandbestrijding en evacuatie, omgaan met agressie, communicatietechnieken, klantvriendelijkheid, gebruik van bureautica-software en specifieke opleidingen verbonden aan de werkomgeving zoals ISPS en ADR, basiskennis scheikunde, ioniserende straling, ziekenhuishygiëne, omgaan met patiënten (en psychiatrische patiënten / dreigend destructief gedrag) en specifieke opleidingen voor openbaar vervoer.

51 van de 54 respondenten geven aan hun bewakings- en veiligheidsagenten te controleren op bij voorbeeld het zichtbaar dragen van de identificatiekaart. Discretieplicht is voor alle respondenten heel belangrijk.

Jules Mespreuve, bachelorstudent KATHO - jules.mespreuve@telenet.be